

Przemysław Basak

Temat: Stosunki polsko- ukraińskie

w latach 1989- 2005 w świetle polskiej publicystyki

U podstaw powstania rozprawy leżało przybliżenie wzajemnych relacji pomiędzy Polską a Ukrainą i opisanie ich stosunków w formie całościowej. Przedstawiając wszystkie ważne wydarzenia jakie miały miejsce w różnych dziedzinach wzajemnych kontaktów w latach 1989- 2005. Do tej pory nikt jeszcze nie zdecydował się na opisanie obrazu obu narodów w polskiej publicystyce w wymienionych latach. Olbrzymia ilość materiałów źródłowych bez wątpienia odstręczała badaczy od próby napisania pracy naukowej poświęconej tej kwestii. Temat ten wywołuje wiele kontrowersji i emocji, najczęściej o charakterze negatywnym. Szczególnym utrudnieniem dla badacza, był nieodległy czas historyczny jaki został zaprezentowany w tej pracy, co powodowało, że wiele osób nie potrafi podejść do omawianego okresu z odpowiednim dla historyka dystansem.

Podstawową bazą źródłową do opracowania niniejszej pracy stała się prasa codzienna. W ciągu omawianego w pracy okresu sporo z tytułów „zniknęło” z rynku wydawniczego a wiele nowych zajęło ich miejsce. Sytuacja taka występowała głównie na początku lat 90-tych. W tamtym okresie ulegały likwidacji liczne czasopisma wydawane w czasach Polski Ludowej przez organy państwowe np.: „Odrodzenie”, „Trybuna Ludu”. Na ich miejsce powstawały pisma założone przez prywatny kapitał.

Głównym celem pracy była próba zbadania stosunków polsko- ukraińskich w latach 1989- 2005 na podstawie ogólnokrajowej publicystyki. W szczególności starałem się znaleźć odpowiedzi na główny problem pracy: „w jaki sposób polska publicystyka wpływała na polskie społeczeństwo”, wliczając odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wzajemnych konfliktów oraz próby ich rozwiązania na przestrzeni wieków ?
2. Jaki obraz sąsiada istniał w społeczeństwach Polski i Ukrainy ?
3. Czy była możliwość stworzenia nowoczesnych narodów sąsiadujących pokojowo ?
4. Jakie możliwości rozwoju posiadały mniejszości narodowe na Ukrainie i w Polsce ?
5. Jaką rolę w osiągnięciu porozumienia pomiędzy obu narodami odegrały czynniki polityczne, religijne, społeczne ?

6. Jaka jest możliwość przeprowadzenia zmian politycznych, które umożliwiłyby „wejście” Ukrainy do Europy ?

Analizując wzajemne stosunki obu narodów należy zadać pytanie czy mogłyby one przebiec w sposób odmienny niż w rzeczywistości miało to miejsce? Odpowiedź niestety jest negatywna. Nawet kiedy oba narody dążyły do porozumienia, co niestety miało miejsce bardzo rzadko interweniowały państwa ościenne. Sytuację taką mogliśmy zaobserwować już w czasach powstania Chmielnickiego, w czasie którego konflikt pomiędzy Kozakami a Polską wykorzystała Rosja, zajmując olbrzymie połacie ziem ruskich. W czasie II wojny światowej wpływ na wzajemne relacje polsko- ukraińskie wywierały nazistowskie Niemcy. Nic nie uległo zmianie w latach 90- tych i na początku XXI wieku. Rosja bardzo szybko powróciła do imperialnej polityki nie godząc się z utratą wpływów na terenie Ukrainy.

Polska publicystyka bardzo często interesowała się konfliktami pomiędzy oboma narodami. Wielu autorów skupiało się przede wszystkim na historii. Rzeź na Wołyniu lub Akcja Wisła były motywem przewodnim wielu publikacji. Omawiając rzeczywistość wskazywali oni bariery jakie występowała w obu krajach, bardzo często wyolbrzymiając incydenty o charakterze lokalnym do wagi spraw międzynarodowych.

Punktem przełomowym w polskiej publicystyce stała się pomarańczowa rewolucja. W czasie poprzedzającym to wydarzenie oraz w czasie jej trwania polscy publicyści bez względu na orientację polityczną jaką reprezentowało czasopismo jednoznacznie poparli siły prodemokratyczne. Wielu z nich na bieżąco relacjonowało wydarzenia w Kijowie, jednocześnie wzywając Polaków oraz nasze władze do wsparcia obozu pomarańczowego w jego walkę o unowocześnienie Ukrainy.